

בש"פ 4254/19 - פלוני נגד מדינת ישראל

בבית המשפט העליון

בש"פ 4254/19

לפני: כבוד השופטת ד' ברק-ארז

העורר: פלוני

נגד

המשיב: מדינת ישראל

תאריך הישיבה: כ"ד בסיון התשע"ט (27.6.2019)

בשם העורר: עו"ד אמיר נבון, עו"ד גוון ישראלי, עו"ד שי פנדו

בשם המשיבה: עו"ד שרית משגב

מתורגמנית: שאריהן איברהים

החלטה

1. בפני ערר על החלטתו של בית המשפט המחוזי בירושלים מיום 23.6.2019 (מ"ת 5140-03-19, השופט א' אברבנאל). בית המשפט המחוזי דחה בקשה לעיון חוזר בהחלטה מיום 5.5.2019 (השופט ד' גדעוני) בעניין מעצרו של העורר תום ההליכים.

כתב האישום וההליכים עד כה

2. ביום 4.3.2019 הוגש כתב אישום נגד שבעה נאשמים - העורר, חמשת אחיו ואביהם. פרטי האירוע עליו נסב

עמוד 1

כתב האישום תוארו בהרחבה בהחלטתי מיום 30.4.2019 שנגעה לשניים מאחיו של העורר (בש"פ 2584/19). בקצרה יצוין כי כתב האישום מתאר אירוע של קטטה אלימה בין משפחת הנאשמים למשפחה אחרת המתגוררת בשכונת אליה בירושלים (להלן: משפחת הנפגעים). האירוע הוביל למותו של אחד מבני משפחת הנפגעים, קטין, לפציעתם של שלושה אנשים נוספים וכן לפציעתו של אחד מהנאשמים. חלקו של העורר באירוע, לפי הנטען בכתב האישום, נוגע ליידוי אבנים ולהכאת אחרים. בשל מעשים אלו יוחסה לעורר עבירה שלחבלהבכוונהמחמירהלפיסעיפים 329(א)(1), 329(א)(2) ו-29 לחוק העונשין, התשל"ז-1977.

3. לצד כתב האישום הוגשה בקשה למעצרו של כל הנאשמים עד תום ההליכים, מלבד אבי המשפחה ששחרר בתנאים מגבילים. בעניינם של העורר ושל שניים מהנאשמים האחרים בית המשפט המחוזי הורה על הגשת תסקירים של שירות המבחן.

4. ביחס לעורר עצמו התקבלו באותו זמן שני תסקירי מבחן. בתסקיר המבחן הראשון מיום 19.3.2019 שירות המבחן ציין קושי להעריך את מידת יכולתו ומחויבותו של העורר לעמוד בתנאים מגבילים. אף שהתרשם לחיוב מהמפקחים שהוצעו, שירות המבחן ציין כי אין בשתי החלופות המוצעות כדי לאיין את המסוכנות הנשקפת בנסיבות העניין - האחת עקב היותה מחוץ לשטחי ישראל ללא אפשרות לפיקוח על העמידה בתנאים, והשנייה עקב סמיכותה לזירת האירוע ולמשפחת הנפגעים. בתסקיר נוסף מיום 17.4.2019 שירות המבחן ציין כי בשלב זה התרשם לטובה מיכולתו של העורר לעמוד בתנאים שייקבעו, אולם הבהיר כי גם החלופה הנוספת (שלישית במספר) שנבחנה איננה אפשרית עקב סמיכותה למשפחת הנפגעים, ואף התייחס לכך שנחתם הסכם "רגיעה" בין המשפחות שקבע, בין השאר, כי הנאשמים לא ישהו בירושלים. לסיכום, שירות המבחן הסביר כי אין ביכולתו להמליץ על שחרורו של העורר לחלופת מעצר ואף לא על העברתו למעצר בפיקוח אלקטרוני. יצוין כי בשני התסקירים שירות המבחן העלה את האפשרות לבחון את שחרורו של העורר לחלופת מעצר מוסדית, אך הובהר שהעורר הביע התנגדות לכך.

5. ביום 5.5.2019 קבע בית המשפט המחוזי כי העורר יישאר במעצר עד תום ההליכים. תחילה נקבע, בהסכמת העורר, כי מתקיימים בענייננו ראיות לכאורה. לאחר מכן הובהר כי מתקיימת בעניינינו עילת המסוכנות, שעולה מהמעשים המיוחסים לו - מאחר שהצטרף לאחיו לצורך השתתפות באירוע אלים שבמהלכו נגרם מותו של קטין אחר ונגרמו חבלות חמורות, ונטל בעצמו חלק פעיל באירוע בכך שהכה אחרים בידי ואף השליך לעברם אבנים. בית המשפט המחוזי התייחס גם לאמור בתסקירי שירות המבחן ולהמלצתם השלילית, וקבע כי על אף שמדובר בקטין לא ניתן להסתפק בשחרור לחלופה שהוצעה. בית המשפט המחוזי התייחס עוד לאינדיקציות המעידות כי עדיין קיימת מתיחות משמעותית בין שתי המשפחות שהתבטאה באיומים ואף באירוע אלימות נוסף. על כן, בית המשפט המחוזי סבר כי אין מנוס מלהורות על המשך מעצרו של העורר מאחורי סורג ובריח, והבהיר כי מאחר שמדובר בקטין, הוא יוכל לפנות בבקשה לעיון מחדש ככל שיעלה בידו להציג חלופה אחרת או ככל שיסיכים לבחון השתלבות בחלופה חוץ-ביתית. העורר הגיש ערר על ההחלטה האמורה לבית משפט זה, אך לאחר הדיון בו הודיע כי הוא חוזר בו ממנו, וזה נדחה ביום 30.5.2019 (בש"פ 3489/19, השופט ד' מינץ).

6. ביום 3.6.2019 הגיש העורר לבית המשפט המחוזי בקשה לעיון חוזר בהחלטה. בבקשה צוין כי לאחר מאמצים שהשקיעה משפחתו של העורר, נמצאה חלופת מעצר בשכונת בית חנינא בפיקוחם של המפקחים שאושרו על ידי שירות המבחן. על כן, בית המשפט המחוזי התבקש להורות על שחרורו של העורר לחלופת מעצר במתכונת זו. בעקבות זאת, בית המשפט המחוזי הורה על הגשת תסקיר מבחן נוסף בעניין העורר.

7. בתסקיר נוסף מיום 17.6.2019 חזר שירות המבחן על עמדתו לפיה יש קושי להמליץ על שחרורו של העורר לחלופת מעצר, או אף על העברתו למעצר בפיקוח אלקטרוני, באזור ירושלים. זאת, כך הוסבר, לנוכח החשש מהמסוכנות הנשקפת מהעורר ובני משפחתו ומהמסוכנות שעלולה לקום להם גם יחד. בהקשר זה צוין אירוע אלים שהתרחש לאחר שנודע למשפחת הנפגעים על כניסתו של אבי המשפחה לירושלים. ברקע הדברים, צוינה העובדה כי קיים הסכם "רגיעה" בין המשפחות, שמותנה בכך שבני משפחתו של העורר אשר היו מעורבים באירוע מושא כתב האישום יורחקו מירושלים עד שיושג פיוס. שירות המבחן ציין עוד כי העורר היה מעורב באירוע משמעותי במסגרת מעצרו שבו הגיב באלימות לאחר שהותקף, דבר המעמיד בספק את הצהרותיו לגבי יכולתו להבליג ככל שיתעורר חיכוך נוסף עם משפחת הנפגעים. לבסוף, שירות המבחן ביקש לשוב ולהבהיר לעורר את האפשרות לשחררו לחלופת מעצר מוסדית ולגייסו לאפשרות זו.

8. בית המשפט המחוזי דחה את הבקשה לעיון חוזר, והחלטה זו היא שעומדת ביסודו של הערר שבפני. בית המשפט המחוזי ציין כי התחדשות האלימות בשל שהייתו של העורר בירושלים היא "צפויה בהחלט". כמו כן, בית המשפט המחוזי הוסיף כי בבואו לבחון את מידת הסכנה הנשקפת לציבור כתוצאה משחרורו של אדם לחלופה עליו להעריך בין היתר את תגובתו הצפויה לאלימות או לאיום באלימות כלפיו. בהתאם לכך, צוין כי מעשיו של העורר המתוארים בכתב האישום וכן תגובתו בבית המעצר מלמדים כי אינו מהסס להגיב באלימות, אף כשהוא נמצא תחת עינם הפקוחה של אנשי מרות וכאשר שאלת שחרורו לחלופה תלויה ועומדת. בית המשפט המחוזי הוסיף וקבע כי העורר נטל חלק באירוע חמור, וכי בנסיבות אלה אף ללא קשר להסכם הרגיעה נכון לבחון חלופת מעצר במיקום מרוחק מהמקום שבו מצא קורבן העבירה את מותו ואנשים נוספים נפגעו. מפגש יזום או אקראי של העורר ובני משפחתו עם בני משפחת הנפגעים אינו רצוי, כך נקבע, ויש לפעול למניעתו כדי להקטין את החשש להתפתחות אלימות חוזרת, לרבות מצדו של העורר.

הערר

9. בערר שבפני טוען העורר כי החלטתו של בית המשפט המחוזי נשענת על הנחת המוצא לפיה קיימת סכנה כלפי הקטין וכלפי משפחתו ועל צפי ביחס לאופן שבו יתגונן העורר אם יותקף. אולם, כך נטען, הן תסקירי המבחן והן בית המשפט המחוזי לא עסקו בהערכת הסיכון שהוא עצמו צפוי לגרום לסביבתו. לפיכך, לשיטת העורר מדובר למעשה במעצר הגנתי בעניינו של קטין, פרקטיקה שהוגבלה בפסיקה לתנאים חריגים אשר אינם מתקיימים במקרה האמור. עוד מודגש כי המעשים המיוחסים לעורר בכתב האישום מקורם בהשתתפותו בקטטה לצד אחרים, מבלי שהצטייד בכלי נשק מסוג כלשהו, דבר המצביע על רמת מסוכנות מופחתת. לצד זאת, העורר מעלה גם טענות שונות נגד שירות המבחן, ובכלל זה מטעים כי שירות המבחן אינו מוסמך לפרש את הסכם הרגיעה בין המשפחות. נוכח דברים אלו, העורר סבור כי היה מקום להורות על שחרורו לחלופת מעצר בתנאים מגבילים.

10. מנגד, המדינה סבורה כי דין הערר להידחות. המדינה טוענת כי אף מן העורר עולה מסוכנות, אך איננה שוללת את האפשרות לאיין מסוכנות זו באמצעות חלופה מתאימה. לצד זאת, כך נטען, בקביעת החלופה יש להביא בחשבון גם את הסביבה, ובנסיבות דן, נוכח הרגישות הקיימת, המדינה סבורה כי לא ניתן לאפשר את שחרורו של העורר לירושלים. המדינה הדגישה כי אין מדובר במעצר הגנתי כי אם בהגבלה מסוימת באשר למקומות שבהם יוכל לשהות העורר ככל שישוחרר לחלופת מעצר.

11. בדיון שהתקיים בפני ביום 27.6.2019 בא-כוחו של העורר חזר ושלל את האפשרות של שחרור לחלופת מעצר

מוסדית, בהבירו כי העורר ומשפחתו מתנגדים לכך.

דין והכרעה

12. לאחר ששקלתי את הדברים אני סבורה שדין הערר להידחות, בכפוף להבהרות המובאות בפסקה 14 להלן.

13. אכן, המצב שנוצר אינו פשוט. העורר שבפני הוא קטין ולכן יש לחתור אף ביתר שאת לכך שלא יימצא במעצר מאחורי סורג ובריח אם ניתן לאיין את מסוכנותו בדרך אחרת (ראו למשל: בש"פ 3313/19 מדינת ישראל נ' פלוני, פסקאות 13-15 וההפניות שם (19.5.2019)). עם זאת, אין ספק שבבחירת המיקום המתאים לחלופת מעצר ניתן תמיד משקל גם לשאלת מיקומם של האירועים עליהם כתב האישום, ולהשלכות שעשויות להיות על מתיחות וחיכוכים עם נפגעי העבירה ובני משפחתם (ראו למשל: בש"פ 6646/12 רוזנברגיופהנ' מדינת ישראל (13.9.2012); בש"פ 4566/15 אלרביאדהנ' מדינת ישראל (6.7.2015)). בנסיבות העניין, לא מצאתי כי התנאים הנוכחיים מאפשרים את שחרורו של העורר לחלופת המעצר המבוקשת בירושלים. ברי כי אין לשיקולים אלה ולטענה בדבר "מעצר הגנתי" כביכול, שלה טען בא-כוח העורר, דבר וחצי דבר.

14. לא אוכל לסיים מבלי לציין כי נוכח העובדה שבשלב זה אין בנמצא חלופת מעצר במיקום אחר, אני סבורה שטוב יעשו העורר ומשפחתו אם ישקלו פעם נוספת את האפשרות, המועדפת פחות מבחינתם, של שחרור לחלופת מעצר מוסדית. הסכמה לכך, כמו גם איתור חלופה במיקום אחר, תצדיק הגשת בקשה לעיון חוזר בבית המשפט המחוזי, וחזקה עליו שיעשה מאמץ לדון בה מוקדם ככל הניתן.

15. סוף דבר: הערר נדחה, בכפוף לאמור בפסקה 14 לעיל.

ניתנה היום, ל' בסיון התשע"ט (3.7.2019).

שׁוֹפֵט